

ПРИКАЗКА ЗА СПРАВЕДЛИВИЯ МАРДАХАЙ ТАТСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Иван Троянски, 1976

chitanka.info

Ще ви разкажа за един сиромах. Той имал три деца — едно от друго по-малки, а в къщи нямал нищо. Веднъж, когато на сиромаха му оставали само малко трици, той казал на жена си:

— Ще ида на печалба. Остана ли жив — ще се върна и ще прегърна пак децата си, а пък ако загина, значи такава е съдбата. А ти опечи питки от триците и нахрани децата.

Жената опекла тричени питки, дала една част на мъжа си за път, а другата част оставила за децата. Сиромахът прегърнал жена си, целунал децата и излязъл от къщи.

Скоро вече крачел по пътя за град Дербент. Сиромахът бил облечен с окъсан халат, ходел без шапка, бос, а времето било хладно като през месец декември.

Дълго ли вървял сиромахът, кратко ли, но ето че стигнал до дербентската крепост. Блъснал чугунените порти, но те били замръзнали и не се отворили. Тогава сиромахът тръгнал надолу към махалите.

По онова време в Дербент живеел един богаташ, бейт Абдула, и сиромахът случайно спрял пред неговия дом. Гледа сиромахът: седи на балкона Абдула с жена си, пред тях шишета с ракия и вино, а от овнешкия пилаф се вдигат облаци пара. Ама какво да ви разправам: всичко, което било нужно на стопанина, слугите били турили на масата. Гледа сиромахът всичко това и си преглъща слюнките. Много му се дояло. Извадил тричената си питка и задъвкал с такава наслада, сякаш не яде питка, а козунак от трапезата на Абдула.

И как пък се случило — Абдула погледнал и видял сиромаха. Повикал бейт жена си и й казал:

— Виждаш ли този бос човек? Ако поискам, ще го убия. От тези парцаливци трябва да се пазим.

И Абдула заповядал на слугите си да доведат сиромаха в дома му. Речено-сторено, довели сиромаха при Абдула бей.

— Защо ходиш бос в такъв студ? — попитал бейт.

— У дома три момченца стоят гладни и премръзнали, а аз тръгнах да търся помощ от такива като теб, почтени господарю — отговорил сиромахът и се поклонил на Абдула.

— Моля само да не се докосваш до мен, миришеш на мръсно — казал бейт. — Аз мога да ти предложа нещо. Ще идеш при морето и ще нагазиш до шия във водата. Ако успееш да изкараш до утре във водата

и останеш жив, ще ти дам сто жълтици. Ако пък умреш — значи, ще умреш. Съгласен ли си?

Мислил, мислил сиромахът и се съгласил.

— Добре — казал той, — съгласен съм, но дай да сключим договор. Ако остана жив, ще ми дадеш сто жълтици.

Написали договор, потвърдили го с подписите си и се разделили.

Бейските слуги повели сиромаха към морето, студът лют, краката му лепнат в снега, а сиромахът върви бос и гологлав. Върви и мисли: „А може и да оживея. Ще взема тогава стоте жълтици, ще си ида в къщи и всичко ще купя на децата.“

Най-сетне стигнали на брега и слугите казали на сиромаха:

— Влизай във водата!

Сиромахът се съблякъл и нагазил до шия в студената вода. А бейските слуги тичали по брега, блъскали се един друг, за да се стоплят. Абдула им забранил да палят огън — току-виж сиромахът се стоплил от него. След това слугите започнали да пият ракия, ала и това не им помагало. Но дори и да са мръзтели те, то какво е било пък на сиромаха в ледената вода! Подскачал от крак на крак, търкал си тялото и викал „Ох! Ох!“ Бавно се точило времето за него. На разсъмване сиромахът толкова се вкочанял, че малко му оставало да умре. Близо до това място живеел един рибар. Сутринта, още в тъмно, жена му станала и запалила в стаята газена лампа. Къщата се виждала от морето и сиромахът забелязал снопчето светлина през прозореца. Протегнал длани към лъча и възкликнал:

— Огънче!

Бейските слуги видели това и попитали:

— Какво правиш?

А сиромахът отвърнал:

— Грея се!

Слугите искали да се посмеят над глупостта на сиромаха, но не можели: студът им сковал устните.

В това време започнало да се развиделява. Зарадвал се сиромахът и попитал слугите:

— Може ли да изляза?

Те казали:

— Не, постой още малко. Когато съвсем се развидели, тогава ще излезеш, а иначе беят ще се разсърди.

На края станало съвсем светло и слугите разрешили на сиромаха да излезе на брега. Излязъл сиромахът от водата и тялото му веднага се покрило с лед. Тогава той наметнал окъсания си халат и се понесъл към дома на Абдула бей. Почукал сиромахът на прозореца и зачакал. Абдула по това време закусвал. Чул чукането, повикал един слуга и рекъл:

— Иди виж кой е. Ако е облечен хубаво — пусни го, ако е дрипльо — изпъди го.

Речено-сторено. Излязъл слугата до портата и попитал:

— Кой е?

— Аз съм същият човек, когото беят изпрати за цяла нощ в морето. Изкарах във водата до сутринта, а сега дойдох да получа от бея сто жълтици.

Слугата доложил за това на Абдула.

— И как е оживял в такъв студ! — възкликнал Абдула.

Но договорът си е договор и беят трябвало да даде стоте жълтици. Само че Абдула бей бил много лаком и не искал да се разделя с парите си.

— По-скоро ще убия този сиромах, отколкото да му дам сто жълтици — казал той на жена си.

После повикал сиромаха и му рекъл:

— Никога няма да повярвам, че човек в такъв студ може да изкара цяла нощ във вода. Признай си как успя да измамиш слугите ми? Ако не кажеш истината — ще ти отсека главата!

Сиромахът възкликнал:

— Повикай слугите си, попитай ги! Те очите си не отделяха от мен.

Абдула бей повикал слугите си и попитал:

— Как оживя той? Разказвайте! Измами ли ви?

Слугите разказали на бея всичко, както си било, но той закрещял:

— Той ви е измамил!

Тогава един слуга казал:

— Към сутринта в къщата на рибаря Жавадав запалиха лампа и светлината ѝ през прозореца стигаше до морето. Аз видях как сиромахът протягаше ръце към светлината и си викаше: „Ох, огънче!“ Но от водата не е излизал. Нашите очи не са видели такова нещо.

— Да, да, и аз видях това — казал друг слуга.

Тогава Абдула бей закрепцял на сиромаха:

— Значи, на огън си се грял? И на това отгоре пари искаш! Ах ти, негоднико! Вън отгук! Да не се мяркаш пред очите ми, измамнико! Инак главата ти ще отсека!

Какво можел да направи сиромахът — тръгнал си. Нали за бейовете не значи нищо нито договор, нито бог. Властта е в ръцете им, а участта на сиромасите е да търпят и мълчат. От дома на Абдула сиромахът отишъл при градоначалника. Той го изслушал и казал:

— Разбира се, Абдула е прав. Нали сте сключили договор, че ти няма да се гreeш на нищо. А ти си го измамил и си се грял на огъня от лампата. Нищо не мога да ти помогна.

Сиромахът започнал да доказва правотата си, но градоначалникът го изхвърлил през вратата.

Тръгнал сиромахът надолу към татската махала и по пътя срещнал самия Мардахай-Овшолум. От този човек всички се страхували: и бейове, и богаташи, и дори градоначалникът. Никой не се осмелявал да влезе в спор с него. Затова пък той не се страхувал от никого. И още трябва да се каже, че Мардахай бил винаги и във всичко справедлив.

И сега, като видял босия сиромах, Мардахай-Овшолум попитал:

— Какво става с теб? Лицето ти е такова, сякаш си излязъл от гроба!

И сиромахът разказал всичко, както си било.

Мардахай-Овшолум го поканил в къщи и накарал жена си да го напои със силен чай. Пил сиромахът чай, стоплил се, а Мардахай предложил на госта да се окъпе и да постои в къщи. В това време изпратил две момчета с бележки до Абдула бей и до градоначалника. А в бележките се казвало: „Много ви моля да заповядате у дома на гости, има една важна работа. Ако не дойдете — ще се обидя.“

Градоначалникът и Абдула бей прочели бележките и се приготвили да идат при Мардахай-Овшолум.

Докато дойдат, Мардахай дал на сиромаха да се преоблече и го настанил до запалената камина.

Най-после поканените пристигнали.

— Каква работа имаш пак, казвай! — още от прага закрепцял градоначалникът.

— Най-напред седнете, ще ви гостя с пилаф — отговорил Мардахай-Овшолум.

Градоначалникът и Абдула бей седнали и чакат. Стопанинът мълчал, мълчали и гостите.

Час мълчали, два мълчали, три мълчали, дошла вечерта, станало време за вечеря, а Мардахай-Овшолум все мълчал.

Огладнелите гости попитали:

— Къде ти е пилафът? Не е ли сварен или какво?

Мардахай-Овшолум отговорил:

— Нека Абдула бей иде в оная стая и погледне дали се е сварил пилафът.

Минал Абдула бей в другата стая и гледа: в огнището вместо дърва сложена запалена газена лампа, а гърнето с ориза оставено в ъгъла на стаята. Абдула бей се учудил и казал:

— В аллах, Мардахай, гърнето с ориза стои в ъгъла! А в огнището вместо дърва — лампа.

Мардахай-Овшолум мълчал, нищо не отговарял.

Не издържал градоначалникът и сам отишъл да види дали се е сварил пилафът. Гледа и вижда: наистина вместо дърва гори газена лампа, а гърнето с ориза стои в най-далечния ъгъл на стаята.

— Ако така се вари пилафът, няма да уври, докато сме живи! — възкликнал градоначалникът.

А Мардахай-Овшолум казал:

— Струва ми се, че няма да уври и след смъртта ви.

— Прави са думите ти, Мардахай — казали градоначалникът и Абдула бей.

Тъкмо тогава Мардахай-Овшолум им казал:

— Но щом пилафът в ъгъла няма да се свари от лампата, то как сиромашът в морето може да се стопли от лампата на прозореца?

Абдула бей и градоначалникът мълчали. Какво можели да кажат? Разбира се, ако на мястото на Мардахай-Овшолум бил някой друг — щели да намерят отговор.

— Отговаряйте! — казал Мардахай-Овшолум.

И се принудили Абдула бей и градоначалникът да се съгласят с това, че сиромашът не можел да се стопли от лампата.

Тогава Мардахай-Овшолум рекъл:

— Нека Абдула бей съгласно договора даде на сиромаха сто жълтици и още толкова за не честността.

Абдула искал да възрази, но Мардахай-Овшолум го заплашил:

— Кажеш ли „не“ — сърди се на себе си!

Никак не му се щяло на Абдула бей да дава двеста жълтици на сиромаха, но все пак се принудил да ги даде. Знаел алчният бей, че Мардахай-Овшолум няма да търпи несправедливост.

Така сиромахът получил парите, благодарил на справедливия Мардахай и забързал към къщи в селото си. Алчният Абдула бей и покровителят му, градоначалникът, си тръгнали към домовете, като се сърдели на Мардахай-Овшолум и го проклинали.

Но нека всички проклетия, които те отправяли към неговата глава, се струпат върху тях и върху нашите врагове, а добрите пожелания нека се паднат на Мардахай-Овшолум и на нас.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.